

БУГУ ЧУРТТАРЫНЫҢ ПРОЛЕТАРИЯЛЕРИ, НАТТЫҖЫҢАР!

ШЫҢ

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди Сөвединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

1925 чылда үзгөйдөттүнгөв.

1967 ч.

МАЙ

8

ПОНЕДЕЛЬНИК

№ 107 (6744).

Өртөө 2 көп.

НАЙЫРАЛДЫҢ АЯН-ЧОРУУ

ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң төлөөлөрү Чехословак Социалисттик Республикасының Национал хуралының чыыныгы баштаар аймактың найыралды аян-чорун кызып, Москвадан Прагага үтүккөн. ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң депутаты, СЭКП ТК-ниң Политбюроунун келгичүсү А. Я. Пельше төлөөлөрүн баштап чорутуу.

Шереметьево аэродромга төлөөлөрү СЭКП ТК-ниң Политбюроунун келгичүсү, СЭКП ТК-ниң секретары А. П. Кирьяков, ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун Дарганының оралкычы С. Б. Пиваженко, ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Ойлолдиң Советиниң Даргазы И. В. Спирidonov, ССРЭ-ниң Дээди Сөвединиң Президиумунун секретары М. П. Гергадзе болгаш өскелер-даа үдөн.

ЧССР-ниң ССРЭ-де элчини О. Павловский, чехословак элчини чериниң дипломаттыг аймакдакчылары үдөөлөрүн арамдык база бер болган. Ол-ла хун төлөөлөр Прагада чед берген.

(СЭТА).

Доктаамал ажылдаар, репертуарны байыдар

Бистиң республиканың бүгү-ле клубтарында, культура байыңарында база хей-хей албан организация, буюруга, өөредилге черлеринде бот-тывыңгыр уран чуудуң коллективтери ажылдап турар. Ында колхозчулар, ажилчынар, албан-хаакчылар, студенттер кирип, боттарының хостуг шактарын чогадычы, тывыңгыр херектерге бараалгадып турар. Бот-тывыңгыр уран чуудуң ол коллективтери ажилчы чонуну коммунисттик инжизилдигин бедидеринге идеолоттуг фронтунуң кол күжү болу берген.

Тываның бот-тывыңгыр уран чууду өскүзү-биле бурунгаар улуг ба-зымнарны кылып, шапкын хөгжүп олурар. Оң чүгге эң сөөлгү тодаргай херекчи, бо чылдың апрельдиң эгезинде Новосибирскига зона айы-биле болган көрүлдеге бистиң бот-тывыңгыр артистериниң бедик үнөлөдү алганы болур.

Бо чедиишчинер бистерин өөртүп турар. Ыччалза-даа бистер аңаа би-чии-даа оожургавай, бот-тывыңгыр уран чуудуң чер болганда бүгү кол-лективтери доктаамал ажылдап, чонга көргүзүп турар концерттерниң ре-пертуарын улам байыдып, ону идеялыг үткү-шындыг болдуруп, айланчы-ларның санын улам-на көвүдөдүп, күөсөлдөнү бузул артисчи мергежилдиң болдурады дээш чогадычы, тывыңгыр өзү-биле күженишиниң ажыл-даар ужурулгусу.

Совет эрге-чагырганың 50 чылынга бараалгааткан республика көрүлде-инге тилекчи болган чөөн-хемчикчилер сөрүк инжизилдиниң ажылдап ту-рар. Ылаңгыя бот-тывыңгыр уран чууду коллективтериниң көрүлдезин бо чазын ажил-агылдарның боттарыга эрттирген. Чадааның, Чыраа-Бажы-нын, Сут-Хөлдүк культура байыңарының агитбригадалары бо хүнүндө ховунуң ажил-ишчилеринге концерттерни көргүзүп, беседаларны кылып, агитхуудустарны үндүрүп чоруп турар. Октябрьиң 50 чылынга алдар болдурган социалисттик чарыш ол районунуң ажил-агылдарында мал-барган. Ол чарыштарның түңгелдиги үндүрүлдө чөн ортузунга культура-массалыг ажилдарның нандыг чоруп турарын, уран чууду коллективтери-ниң ажилы база барындаалар көрү албан апарган. Республика көрүлде-зин эртен соонда Эрзиниң чамдык коллективтери боттарының ажилы база-ла үзүктелдирбөөн. Эрзиниң Культура байыңарының, Ленин аттыг, «Коммунистче орун» колхозтарының бот-тывыңгыр уран чууду коллектив-тери чонга чаа МАР-ның Завахан аймааның сумуларына концерттер көр-гүскө, моол өңүктөрүнүң улуг үнөлөдү алганар. Барыын-Хемчиктин «Большевик» колхозунда улусчу театр В. Нен-оолдуң «Хайыраан бот» деп шизини республиканың чамдык районнарыга болгаш Кызылга көргүскөш-тиң улуг чедиишчиниң болганы билдингир болгай. Ол улусчу театр ам «Самбанычты» тургуснаш, ону чонга көргүскөн чедиишчиниң боттан-дырган.

Республика көрүлдезин эртенниң сөөлүндө чамдык черлерде бот-ты-выңгыр уран чууду коллективтериниң ажилы шуут шыпшың-на барган дээрин «Шындык» көздө бичикчилери боттарының редакцияга чорутуу-лан чагаларында бижигилген. Танды район бо көрүлдеге эң дээр чер-лерин алза-даа, районунуң чамдык черлеринде клуб албан черлери чонга концерттер көргүскөн үзүктелдирген. Ол хамаан чок, культура-массалыг ажилдарның өске-даа хөвирлери чорбастан. Чимээ, эң хей ижи чурт-тап, ажилдап турар Хову-Аксы суурда Культура байыңарында бот-тывыңгыр уран чууду коллектив чөпгө байырлаалдар хүнүндө концерт көргүзүп каары-биле кызыгаарлаттынып, оң доктаамал ажилдаар чоруп чедип алы-бай, репертуарының идеялыг үткүзүн бедидиле, чөн ортузунга культура-массалыг ажилдарны чорударының солун хөвирлери билдөөйи турар.

Улуг Октябрьиң 50 чылынга чаа-чаа чедиишчинердиң ужурагыры-ның улуг белеттели хайныгып турар бо үеде бот-тывыңгыр уран чуудуң коллективтериниң ажилы биче-даа үзүктелдирбөөн, репертуары бо чөп-гүлгү болушкүчүне угландып тургузуп, бемен чылдың дүргүзүлдө бистиң ирүүнүң эртин келген алдарлыг оруктарын, коммунисттик партияга уадуурган совет инжизилерниң бүгү талагы өндүр-чагай алдан алышкын-нарын уран чууду дамыштыр санага көргүскөн кол сорулга болуп сал-дырган болгай. Бистик республиканың буюрулгелериниң, албан черлериниң болгаш организацияларының ажилчынары, албан-хаакчылары ийи дыш-тарын хүнүгүг неделага удаас шилчил кирер. Ол чоруп чонга концерттер, шиллер көргүскөн улам-на көвүдөдү берген турар. Ыччангаш бот-ты-выңгыр уран чуудуң коллективтериниң ажилы биче-даа үзүктелдир-бөөн, харын ону улам күштелдирип, көргүзүп бурузунуң солун, инжизил-дикчи улуг рольдуу дээш чогадычы, тывыңгыр өзү-биле ажилдаары не-геттирил турар.

Чамдык көздө черлерде улусчу театрлар тургустунуп, чаңгыс бол-гаш хей көмөгө шиллери тургуснаш, көргүскөн чедиишчиниң боттан-дырып турза-даа, республиканың дык хей клубтарында, культура ба-зыңарында ши бөлүмүни колдуунда-ла ажилдавай, чүггө концерттер көргүскөн-биле кызыгаарлаттынып туруп берген. Бо юбилейлик чылда ши көргүзүчүне онза инжизилгеи салыры чүгүлө. Бистиң инжизилерини-ниң хосталга, аас-кемич дээш демиселин, тайбың күш-ажылын, найыра-лын көргүскөн чаңгыс-даа, иш, үш-даа көмөгө шиллер найы хей. Бо те-маларга бижиттинген шиллер тыва дылда эвээш-даа болза, орус дылда-зын тыва дылче очулдуруш, үндүрүп болурунүң бүгү аргалары бисте бар. Ол ышак С. Токаның «Боттан күлө» болгаш өске-даа авторлар-ның тыва дыл кырдыга хей көмөгөлиг шиллеринден үндүндерин көр-гүскөн көздө шини бөлүмүни чүгө боттандырып болбас боор.

Көздөң бот-тывыңгыр уран чууду коллективтериниң репертуарында уран номчулга бар-даа болза, шүлүктү болгаш каныг-бир проза жанрын ирүүчүлөргө номчур талазы-биле мергежил ам-даа ыракта четлес болуп турар. Ыччангаш уран номчулгага база бир кол инжизилгеи салып, ха-рын-даа уран номчулчуларның конкорузун чорудар болза, талантыг номчулчулар илереп, бо жанры сайырадыныга улуг көмөгө болуру чү-гаажок. Хоочун, революция ырлар ыры коллективтериниң репертуарында кончүг эвээш кирип турар. Октябрь революцияныкы хамааты болгаш Ада-чуртун дайыннарының дугайында патриотчу, өтүктү чараш дыңалып турар ырлар-биле репертуарны байыдары бо юбилейлик чыл болу-ла не-геп көлгөн болгаш аныктарның патриоттуг инжизилдигине улуг сал-дары чедир.

Өг-үлө концерттери эртин чылын Барыын-Хемчин, Чөөн-Хемчин, Өвүр болгаш өске-даа районнарга калбаа-биле негептер турган болза, ол кон-церттериниң сураа бо чылын эртин чылдаазы ышак сурагымайын, ши-мээ чок-ла барган. Ону чурттапчылыг чер бурузунге улам-на негептерди, деткир, мантаар ужурулгусу. Улаучу талантыларны хөгжүдүр, оларныкы чо-гадычы чоруп бедидер, дуза кадар дугайын коммунисттик партия док-таамал инжизилге аң көлгөн болгаш ап турар деп чүвени партия, совет, профсоюз, комсомол органдары эки биле-ле болгай.

Наанды-даа концерттиң бир кол чедиишчиниң болуру репертуарын шың шилпип алырдында хамаарып, Ыччангаш бот-тывыңгыр уран чууду коллективтери чонга көргүскөн концерттериниң репертуарында онза инжи-зигин салыры, ылаңгыя ону Улуг Октябрьиң 50 чылынга турсааткан номерлер-биле байыдары эрген чүгүлө.

СОВЕТ ПАРЛАЛГАНЫҢ БАЙЫРЛАЛЫ

Май 5-те совет улус улуг байырлады—совет пар-лаалганы үнүн демделеп эрттирген. Кремльдиң Сөв-диниң ордузунга болгаш байыраг хуралга төп сол-дары, журналистер, ном үндүрер черлери, радио-нуң болгаш телевидениени, СЭТА-ның болгаш ПМА-ның ажилдакчылары, полиграфия үлетпүрүчү ажил-дакчылары, хей-ниитиниң төлөөлекчилери чымыган.

Президиумда — партиянык болгаш совет чазактыг уадурутчулары. СЭКП-ниң Москва хооркунуң бирги секретары Н. Г. Егорьев байыраг хуралга ажыткан. Парлаалга Хуңгге турсааткан илеткеди «Извес-тия» солунуна кол редактору Л. Н. Толкунов кылган.

Кызылга эрттиргени

Совет парлаалганы болгаш радионуң хүнүнери чыл буруде-ле демделеп, журналистер болгаш ажилчы, кааза корреспонденттер ол хүнүнери боттарының тус-кай байырагы кылдыр эрттирген аякыл болу берген. Май 6-ла СЭКП-ниң Кызылга хооркунуң хуралдаар-валына журналистер, ажилчы болгаш кааза кор-респонденттер, полиграфистер, харылаачылар болгаш хей-ниити организацияларының төлөөлекчилери чы-гып, совет парлаалганы болгаш радионуң хүнүнери демделеп эрттирген.

«Шың» солунун редактору, Тыва АССР-ниң жур-налистер Эвилелиниң баштаар чериниң даргазы М. К. Ну-дани совет парлаалга хүнүгү дугайында илеткеди кылган. Республиканың харылаа арделинини началь-ниги М. Т. Лавринович радио үнүгге хамаарышкан илеткеди кылган. Кежонин киржикчилери Тыва радионуң болгаш те-левидениениң симфониялыг оркестриниң улуг кон-цертти сонуурган.

БАЙЫРЛАЛ ЧАЗЫНЫҢ КҮШ-АЖЫЛЧЫ БАЗЫМЫ

Туранның амьдырал хандырылга комбинда-нын дааранылга мастерскаязынын даар-ныкчы мастери Анна Кукарина бо чылдың баштайгы дөрт айларының буюрулге планын чедиишчиниң күөсөлдөнү. Хоочун даараныкчы коммунисттик күш-ажылдын шалыпчы деп бедик атты чедип алыры-биле ажилдап турар. Буюрулге чериниң администрациясы эш Кукарианы өртектик чүдүлдер-биле каш удаа шанаан.

ЧУРУКТА: А. Кукарина ажилдап ор. С. ФЕОКТИСТОВТУҢ ФОТОСУ.

Улуг-Хемниң ховуларында

ТЕРЕЗИНДЕ БРИГАДА СУГГАРЫЛГА

«Найырал» совхозун Кара-Тал салбырының Тере-зин ховузуна бригаданы 2960 га черини шыгып баязы-ган, ачары 650 га чери аңдар тургаш, 930 га кыл-дыр ону ажып күөсетки.

Хову турлаан ажил-ишчилерге таарымчалыг кылдыр тургускан. Кызыл буудуң деритинген болгаш чаа-чаа со-лунарын, журналдарын ап, кинону көрүп турар. Чунар бажык база ажилдап турар. Механизаторларын болгаш өске-даа хову ажилдакчыларын чурттаар бажыңа-рында орун-дөжөкти дерип салган.

А. Мадыр-оол. С. Намчан.

Кызыл-тас чажылдазын дооскан

(Телефон-биле). Тес-Хем районунуң ажил-агылдары юбилейлик чылдың чакым хову ажилдарының апрель 20-де кирген. Бо чүгүлө кампанияны кыска хуусаада, бедик агротехниктиг деңгелге эрттирер дээш, районунуң таралкылары күженишиниң ажилдап турар.

«Чодураа» колхоз кызыл-тасы 200 гектарга чажар планын тур-гаш, 400 гектарда чашкан. «Ан-Эрик» колхоз 175 гектарга чажар планын 352 гектарда чаштырган. «Тес-Хем» совхозунуң таралкылары кызыл-тасы 200 гектар черге чаштырган, пла-нын 100 хуу күөсеткен. Ам үеде бо ажил-агылдарың кайымында-да тарая болгаш мал чөмү культура-ларың чаштырылгасы организастыг

үргүзүлүп турар. Хову ажилдары-ның талазы-биле «Чодураа» колхоз мурнуку одуругда чоруп, өскелерин мурнап турар. Эртен чылдарга бодаарга районунуң ажил-агылдары чаксы хову ажилдарын элөөн орга-низаастыг чорудуп турар болгаш наандыг-даа техника үрелишинге таварышпай келген.

Тарылга медээзи

Республиканың районнарында ча-зын чажар тарая культураларының тарылгалык май 5-ке чедир медээ-ли көргүскө:

РАЙОННАР	ЧАШКАН ХУУЗУ
Өвүр	90,7
Тес-Хем	58,2
Кара-Хем	43,6
Эрзин	23,0
Танды	9,4
Кызыл хоорай Совети	9,2
Барыын-Хемчик	9,0
Бай-Тайга	7,2
Чөөн-Хемчин	1,8
Улуг-Хем	1,5
Бий-Хем	—
Токсу	—
Республика инжизил-биле	12,5
Эртен чылдың бо чезиле турганы	7,0
Он иштимде колхозтар 21,1 хуу, совхозтар — 7,2 хуу чажып тарайт.	
«Трест», «Барды», «Мехтеп», «Торгалыг», «Сут-Хөл», «Мектеп», «Тилделге», «Россия», «Кок-Тей», «Тес-Хем», «Совет Тыва», «Бурун-гаар» совхозтардан өскелери чажыл-гага кирбөөн.	

Хүн бүрү калбарып турар

Чөөн-Хемчик районда «Сут-Хөл» совхозун Киров салбырының төв-шадеринде чакым ажилдар хүн бүрү калбарып турар. Салбырын ажил-дакчылары 375 ганы аңдарып, 3 чаштырылга агрегаты-биле 290 га кызыл-тасы чаштырган.

Тараа чаштырылганында Ондар Санчай-оол ДТ-54 ден трактору-биле хууде 20 ганы чаштырар норманын 30—35 га кылдыр чаштырып, мунах-чыларын одурутулду. Ол ышак «Белорус» ден тракторада Эрес-оол Эрзин, Монгуш Эгер-оол олар хүнүгү үлүүн 1,5—2 каттап ажып күөсөлдүп турар.

Салбырын 10 кижэи составтыг суггарыкчылары 230 ганы суггарган. Ооржак Чудум болган Ондар Шакар-оол хун шалыпкын ажилдап турар. Совхозун Бора-Тайга салбыры 390 га тарая культураларын чашты-рып, 736 га чери суггарган. Совхозун хову турлаарында партиянын агитас-массалыг ажилдарын эки организастап тургусканын демделгээр өөрчүтүп.

Районда «Большевик», «Октябрь» 30 чылды, Ленин аттыг колхозтар болгаш СЭКП XXII съездин аттыг совхоз тарая чаштырылганын май 4-те кирген.

М. Семенов.

СУГГАРЫЛГА БОЛГАШ ТӨЛЕВИР

Бо чылдың чаан бистик республи-кага арте болгаш уауң час болуп ту-рар. Эртен күс кургаг каан болгаш кырың хар чүтга болганың ужу-рунда хөрүндө үнүшке ажилдакчы-лар продукттуг өл-шүк кончүг эвээш сиктен. Ыччангаш чер-чериниң байдалыга таарымчалыг чоруп агротехникте аргалары ажилдаары, оң шарыны бедидери, күш-ажылды организастаары өргөжөк чүгүлө. Эң ылаңгыя суггарылгалыг черлери өртен чылдардан артык, бүрүн ажилдаары негеттирил турар.

Тываның төп зоназынын районна-рында беини бо чылын кургаг хову-ларга дүжүт чүггө чайгы чыгаста хамааржыр дээрин ам тодаргай апар-ган. Он ужурунда Тывага мелиораци-янык системанында суггарылга бирги черини айткыры болуп ту-рар.

Республикада майын 5-ке чедир 10,7 млн га чер суггарылган, азы чаксы суггарылганын планы 30,2 хуу күөсеттиген. Тес-Хем, Өвүр, Бай-Тайга, Улуг-Хем районнара суг-гарылга кончүг оожум чоруп турар. Тес-Хемде «Чодураа» колхоз, «Тес-Хем» совхоз чоокку дүндүргө чедир суггарыкчыларын тускайлап тургу-лаан. Он уламандан доора хөмчө-рин дакып баткан суггарыкчы хову-ларга ажилдавай турар. Ол хөмчө-риниң чакым сарыг-сүт 10—15 конхү киреде акаш, калың калыр деп чүвени устуңде ажил-агылдарын удуруткучлары билер хирезинде-ле, кемчег албай турарлар.

Республикада таралга 15 совхоз, 27 колхоз суггарылганы дүне чоруда-нын организастаайн турары четпес-төөнү суггарылганы «Бардык», «Төзүн» совхозтар чедиишчиниң же-лел, бо талазы-биле өскелерге үе-герин көргүскө бергенер. Суггарыл-ганы чоруп үезинде, бедик шынарлыг чорудага чагай дүжүттү Чөөн-Хемчик районун Тесе-Халда сорт шенээр участво 36 га кызыл-тасын 6 бу-рузунуң 37 пентнер, оон иштимде «Сквал» деп сорттуң ганында 58,5, «Саратовская-29» сорттан 59,7 пентнер дүжүттү алган. 2—3 уаа суггарылганын түнөүндө мындыг дүжүт алдырган. Суггарылганын чажылта мурунгула, үнүштөр сынталын турда болгаш тарая баш тырттып ту-рар үеде чоруткан. Гектар бурузун-геле 40 тонна өдөкти, 2 пентнер ми-нералдыг чедиишчилгени ажилдаан. Ол ышак эртен чылын «Чыраа-Бажы» колхозка суггарыкчылар эве-ноу (удуртучузу К. Манзырчык) 150 гектар шөлгө ча бурузунден ку-курзанын 350 пентнер ногаал мас-салып астуруп алган. «Төзүн» сов-хозка эң Чылбак-оолдун удурткан эвеноу 42 гектар кызыл-тасын ча бурузулган 25 пентнер, СЭКП XXII съездин аттыг совхозка эң Кужу-гетти эвеноу 78 гектар шөлгүн ча бурузунден 34 пентнер дүжүттү ал-ган.

Моон ап көөргө, суггарылгалыг черлерден бедик дүжүттү астуруп ап болурунун бүрүн аргалары бар-дыр. Суггарылганын доктаамал брига-далары, эвеноларын тургузары, бир суггарыкчыга-ла 30 га черин бижыг-лаары чүгүлө. Суггарылганын ийи эл-чег кылдыр организастаар болгаш элдег бурзуун 10 шактан хай ажил-даптап. Бо дээрге боттиң ажилдакчы-га бир чаа өскерлишкен-дир. Амгы үеде алаан хай ажил-агылдар суг-гарылганы чүггө хүнүгү чангыс эл-чег-биле чорудуп турар, а дүне су-ла салган суг төрүзүнү чүгүлөдүр үрөп каап турар.

Суггарылганы шынарлыг чорудар болгаш суггарыкчынын ажилын чи-гедир дээш суг моондактар, арык дүй каар херекселдер-биле хандыра-ры онза чүгүлө. «Чыраа-Бажы», «Тыва», «Улуг-Хөл» совхозтарда болгаш Тес-Хемин «Чодураа» кол-хозунда мынчага чедир суг моондак-таар чаңгыс-даа херексел тож, суг-гарыкчылар чүггө хүтүк күжү-биле ажилдап турар.

Хөрүзүнү сугдан камгалаар сору-га-биле суггарылганың эрги арга-мында туруп, дилиндектей болгаш арыкталды сугтаар чаа агаалакже шилтири чүгүлө. Бо чылын «Бар-дык» совхоз 3000 га чери дилин-дектей, 1500 ганы арыкталдыр, 500 га чери тускай машина-биле чаш-тырып суггарар деп планнаан.

Агротехникти чүрүм баугар алдырар, черин суггарган соонда, шык баугар илдириштинин чорудары онза чүгүлө, ону культура-биле 5—7 сантиметр ханы кылдыр үлү-рөдүп база болур.

Эртен чылын чайын болгаш кү-зүн чарган черлерин суггарган соон-да чер кеве бээрге, дык хей ажил-агылдар каттап чарып турары кал-ча-да шын эвес. Хөрүзүнү хатта болгаш сугта алыр чорукча уду-р, эртен чылын тарая тараан хоор-дуңга чазын суггарылга сөөдүңде, чаңгынын андыын-биле хөрүзүнү андара каап чарбай, КПЭ-3,8, КПЭ-2,2 деп тускай культурилар-биле 7 сантиметр чедир ханы үлүрөт-көш, хары утга илдириштер, чажыл-гата СС-9, азы СЭП-24 деп тарая чажар тускай машиналарын ажил-даары онза чүгүлө. Ындыг культури-лар болгаш тарая чажар машина-лар ам республиканың чамдык ажил-агылдарында, «Сельхозтехника» ор-ганизациянда бар.

Бедик дүжүт дээш демисел дээр-ге, хөрүгге өл-шүдте куралдырап алыры болур ужурунда, эртен өзү-биле черин чазын суггарган, 5—6 конхү-та кевиригеш, каттап андара бээр чорук бо чылдың байдалыга окта таварышпас деп чүвени тускай эрте-нилер билзе чоругу.

Бедик темпи-биле

Ак-Довурак (телефон-биле). Тываның даг-дугу үлетпүрүнү баштай-гызы — Ак-Довурактың ажилдакчылары болгаш инжөөр-техниктиг ажил-дакчылары төгүлүг беш чылдың ийги чымынын буюрулге планын ай салыла доктаамал ажып күөсөлдүп турарлар.

Комбинаттың администрация-хандырылга корузувун мурнуу тала-зында бичи свирде хүндүлө самбыраанын чымыда көргүзүп сам-быраанын итурунга түс-түс элчелерин ажилдакчылары ажилче бар чылда-да, элчег соонда-да болза чыгып берген турар. Көргүзүп самбы-раанында анык буюрулгени ажилдап элчелерин бээр Төзүн чуртка чезе тонна даг-дугу бергенни хүнүгү-нө чарып бижип турар. Кы-ралдын айлын, харын-даа бар конхүтүн иштимде чезе даг-дугу арга-далыны мында бижип турар.

Май байырлыгына чедир алды конхү артык турда, көргүзүп сам-бырамында «4 айларын буюрулге планы күөсеттиген!» Чыл эгезинде бээр 7580 тонна даг-дугу буюрун» деп бижик көстүп келген, План баугаар ак-дугулар аралдык төвчүлүгү 7450 тоннага арылгаш турганын.

Эртен айда Ю. Шадыр, Л. Чернова, А. Пасаревский оларынк эл-чеглери бедик көргүзүлгү ажилдаанар.

Партияга жүлгөзүлгөн алышкын

СЭКП-нің Барыш-Хемчик райо- мунаи алышкын районун партия органиацияларында «Партияга жүлгөзүлгөн алышкын» чорун турар байдалынын дугайын» чугаалжып көргөн. Партиянын ХХІІІ съездин шийтирлерин амырларга куу- сетишкан, райономун бюрону, пар- тия комитеттери болган эге органи- ациялары партиянын иштиги ажи- лынга, анык коммунистер-биле ажиыла, партияга жүлгөзүлгөн алыш- кын чорударына, оң шынар осто- тамын окжидеринге өлзөн кичең- кей салып турар апарган деп, илет- келчи — райономун бирги секретары эш Т. А. Стад-оод демделген.

Партия кезигунуну кандидаттарына 1966 чылда 68 кижини жүлгөз- ургөн. Оларнын иштинде алышкын- нар 44 хуну, колхозчулар 53, ас- бап-аалчылар 41 хуну өлзөн ту- рар.

Анык коммунистерин, партия кезигунеге кандидаттыктын кой кезин куш-ажыла, хула амырлар- ыла болган хей-инини ажиыныга эки үлгетерин көргүзүп турарлар. Чыкка коммунист Борбак Агыр- оод 1966 чылдан бээр чус хойдан хей хураган камгаан амыр дөш чүткүдүз ажиыдан өлзөн. Эш Аг- ыр-оод чүткө эки малчын эвес, а хей-инини, агитатор, чурттуу иштиги болган дашкык байдалынын дугайында тайырбыр алышын мал- чынырга доктамап чорудуп турар.

Аксы-Бардыкта анык коммунист эш Бичи-Уруг хөжөкөнөр чөвүлгөн- нини даргазыла илеткейлиг ажиы- лышкан, суруун хөжөкөнөринини култура амырларын экижйлер дөш чүткүдүз ажиыдан турар.

Партия кезигунеге кандидаттар- ын иштинде боттарынын куш-ажы- лы болган илеткейлиг хей-инини чорун-биле районун ажиы-агыг болган култура тургузушкунуну хөжөкөнөр салышкын турар. СЭКП-нің Дээди Советинин депутат, «Тына даг-дугу» туудт эргелекчини хоочун ажиынын Сергей Сендажы, «Бар- дык» сохостун малчын Хертек Доржу, даг-дугу арылгаар фабрика- нын директору П. Чыныков, район- нуң «Сельхозтехника» катчымын- ынын механикатору М. Семисо- оод, Аягыты оес чыл школаанын башканы Тамара Оон дөш өн-лаа эске кижилер бар.

Партиянын хурааленин эстурер болган анык коммунистер-биле ажиыла «Шекпээр» сохостун партко- му (секретары эш Усупун), «Тына даг-дугу» туудт эргелекчини партия органиациянын (секретары эш Ле- пешкин), райола (секретары эш Шадим), Ак-Довурак хоорайнын эмелтегинде (секретары эш Давы- дов) партия органиациялары эки тургусканын пленумга демделген.

Кылдыган ажиылар-биле чөвү- лөшпөр, партия хурааленин өлзү- лү-ла төлөтпөгөр ол-дур.

СЭКП райономунун пленуму

деинде шыгыч четпестер бары илеткейлиг. Хей-хей партия органиациялары партия кезигунеге негелдене конкатан болган комму- нистерин, ажиыч чонун орту- зуна кижизилеге ажиыч четпес тургускан. Оң түнөлгөндө партияга мурнакчы ажиычтарынын болган колхозчуларын жүлгөзүлгөн өлзүлө чок болуп келген. Партиянын ХХІІІ съездинин партияга ажиычтарын коллодди жүлгөзүлгөн дугайында негелдене-биле бо байлап калчыл-лаа дүтүшкөн.

«Тына даг-дугу» туудт эргелекчи- нде партком (секретары эш Чернов) 1966 чылда болган 60 чылдын бирги кварталында партияга 14 кижини жүлгөзүлгөн, оларнын иштинде ажиычтар чүткө 42 хуну, «Бар- дык» сохостун партком (секретары эш Чыбад-оод) эртен чылда партияга 6-ла кижини жүлгөзүлгөн, олардан ажиычтар 2 кжи.

Туугаарла болган бүдүрүлгөндө хей салык ажиычтарын, иже- рер-техниктиг ажиычтарын мон- еттигин. Оларнын хей нуруузу бүдүрүлгөн мурнакчылар болган хей-инини илеткейлиг болуп турар. Партиянын хурааленин өлзү-

лү-ла төлөтпөгөр ол-дур.

Даг-дугу арылгаар фабриканы чи- жекке ап көрөлөрдү. Ишда 400 ажиыч хей интернационал ажиычтын болган инженер-техниктиг ажиы- дакчылар ажиыч-биле өлзүлгөн ажиы- лар, бурттал, фабрикалык коллекти- вин бүдүрүлгөн ажиыч чыл бурттал, ай санында ажиыч күтүлгөн ту- рар. Мурнакчыларын саны база-ла хуш бурт өлзүп турар. Ишдыг турбу- же фабрикада партия органиациянын хураалени бүдүн чыл дургуну- да барыч-ла эсептен. 1966 чылда бол- ган 60 чылдын бирги кварталында партияга чүткө чыгыс кижини жүлгөзүлгөн.

Район эмелтегинин коллективинде 120 ажиыч кижизилгөн турар. Оларнын иштинде 17 ажиыч, медицина- нын ортик эртенги ажиычтарын 62 кижиз болган 50 ажиычтын бар. Ол хуру хей кижизилгөн коллективте коммунистер чүткө 3. Эм- елтеге партия органиациянын негелде партия органиациянын 1966 чылдын эгезинде бээр партияга чыгыс-лаа кижизилгөн ажиыч- тын партия органиациянын хураалени чүткө өлзөй турары деп айтыртыла эге органиация секретары эш Дорохова мынчаар харызылаан:

«Партияга кирерин күзөсө-тирлер, оларын албадар эвес, канчаар боор...» Шак ишдыг байдал механизи- вини участотуда, рундикте, Кызыл- Мажалык ортик школазында, № 834 туудт эргелекчинде, № 60 ав- тобазада, ОПС-та, суг ажиы-агыгиле партия органиацияларында барын илеткейлиг болган санал берген эш- тер демделгөнөр.

Коллективинде, оң кезигунеге- ринден хоорук, бот-илеккей чок ажиыдан турар органиациянын азы партияны удуруткунун талзындын ап четпес байдал кан- дыг багай уржукка чедирин турарын үстүндө демделген фактылардан көрүлүс. Чамкы удуруткучу комму- нистер оларга даанырган ажиыч- ректерин чүткө багай күтүлгөн ту- рар эвес, харын боттары хей-инини- нын, партиянын салгыла-чурумун карканын-биле үрөп турарлар. Чык- жаа, партия эге органиацияларын негелде секретары эштер Агыр-оод, Айбар-Санаа, районун шагала салбы- рын ажиычтарын эш Натиг-оод болган эске-лаа эштер артагалал ас- бап хей-ининини чурумун үрөп турарлар. Оларнын адресинге шу- гүмчүлөдө шыгыч болган.

Районда 310 каларын, 87 сааныч, 400 ажиыч механикатор ажиыдан ту- рар. Бээр ажиыч-агыгиле болган туугунда 800 ажиыч мурнакчыларын- га коммунисттиг күш-ажылынын ша- лыкчылары деп бекит атып тавыс- кан. Оң ачыда, хей салык башкы- лар, эмчилер, агрономдар болган эс- те-лаа тускай эртенгилер бар.

Партияга оң төлөтпөгөрүн жүлгөз- улдүрүнүн бир курмаары бо-дур. Кол чүтүл — партия комитеттери, эге органиациялары, оң удуруткучу- лар кижилер-биле ажиыды салгыч човангыр өлзү-биле, хун бурунуң практиктиг ажиы-чорудулаанын кичеңгөйинини төлөтүп тургусканы болур.

Партия кезигунеге киреринге эржек чүтүлө кандидаттыктын үзө- нөсүнө болуптун төлөтпиг мээ-шыл- нын көрүлгөнү дөш 14 кижини СЭКП райономун бюрону партия кезигунеге жүлгөзүлгөн албан болган оларнын чандыктарын кандидаттык үлгүлөр. Партияга жүлгөзүлгөн ажиыч- тын негелденин кулалады, анык коммунистер-биле кижизил- гиле ажиыч партиянын чамкы эге органиациялары конкатан тургус- канын бо факт херечелен турар.

Пленумун киркичкелери чугаа- лышкан айтырталган талзы-биле са- нал-опалдарын солукпалар. «Тына даг-дугу» туудт эргелекчинде парт- ком секретары эш В. Чернов санал берген, болуптун адресинге болган

шугүмчүлөдү жүлгөзүлгөн алышкан, илерден четпестерин чылдырычче утаалган толаргай кемчелерин парт- кономун ажиыдан кылдырын демделген.

— Бистин советка ажиыч-бурт хураалар хей улаа болуп турар, оон ишдыг сохостун удуруткучуларын рай- он төлөткүн база бо-ла кедире бол- дир... Моон сохостар хей хураал кыл- чорукту эргезетпеш, партия ажиыдакчыларын массанын орту- нөгө кирип, анык коммунистер орту- зунга кижизилгел ажиыч күштелерин эржек чүтүлө — деп «Шекпээр» сохоста эш С. Даржаа саналаан.

Район кезигуну эш А. Шадым бо- дунун саналын чок ортузунга удурут- кучу ажиыдакчыларын политиктиг илеткейлер кылдырычче утаал- дырган. Амыр улаа районун хей- хей партия органиацияларынын пропаганда ажиыч колдуула-лаа кыска, эргей бөсөлгөр кылдыры- чче кызыгардаатынын турар, иш- дыг чоруктан ушунуң ужурт деп эш Шадым чугаалаан.

Партияга жүлгөзүлгөн алышкыннын шынардык болган анык комму- нистер-биле ажиыч экижйлер дугайында айтыртыгы чугаалашканы — районун партия эге органи- ацияларынын иштиги ажиыч улам сайырадакыжындарга илтиг бол- дур чугаажок.

Т. ТАЛГАНЧИК,
(«Шынык» көрө).

ДААРТА—ФАШИСТИГ ГЕРМАНИЯНЫ АЛЖАН ТИЛЕЛГЕНИҢ ХУНУ

ДИДИМ, МААДЫРЛЫГ ЧОРУК, ТИИЛЕГЕ

«Аныкчылары болган тара- мыны болза хей нуруузуна олар боттарынын Совет эрге-чагырганын — ажиыч човангыч эрге-чагырганын камгалап турар- дыр бис, тивелгелде оларга бол- ган оларнын тур-дарынын културалык чагай бүтү күтүлгөн, кижизилгөн ажиычтын бүтүл- гөндө чогадылганын ажиыдан болуп арганы берип турар мындыг херекти камгалап турар-дыр бис дөшүн болд, көргөн улауыт ка- жан-лаа тивел хоржоо».

В. И. ЛЕНИН.

Ада-чуртун Уагу дайымын — төөгүнү кажан-лаа бол билеп чө- раалы бүтүлө дайымын чы- дарында совет тургузу ола дош- кун шыгалдага таварышкан. Совет улауыт оң дайына тивелгени болза социалисттик интиселдеги бурунгаар хөгжүдөсүн доктаа- дыр мындыг күш дөшөгө чок дөшүн бадытаан.

(СЭКП-нин Программасындан).

«Аныкчылары болган тара- мыны болза хей нуруузуна олар боттарынын Совет эрге-чагырганын — ажиыч човангыч эрге-чагырганын камгалап турар- дыр бис, тивелгелде оларга бол- ган оларнын тур-дарынын културалык чагай бүтү күтүлгөн, кижизилгөн ажиычтын бүтүл- гөндө чогадылганын ажиыдан болуп арганы берип турар мындыг херекти камгалап турар-дыр бис дөшүн болд, көргөн улауыт ка- жан-лаа тивел хоржоо».

В. И. ЛЕНИН.

Ада-чуртун Уагу дайымын — төөгүнү кажан-лаа бол билеп чө- раалы бүтүлө дайымын чы- дарында совет тургузу ола дош- кун шыгалдага таварышкан. Совет улауыт оң дайына тивелгени болза социалисттик интиселдеги бурунгаар хөгжүдөсүн доктаа- дыр мындыг күш дөшөгө чок дөшүн бадытаан.

(СЭКП-нин Программасындан).

Чээрби иди чы бурнуоар совет Төрүн чурт сатарыг Герма- нияга удур Ада-чуртун Уагу дайымын тивелгелде-биле доккан. Тулчуушкунуң 1418 хун болгон дүңө соксаа чокка димчиреп кел- ден. Чуртка кутулу-лаа чүтү турган болдур, бистич улаууыт чүтү-лаа берип шидоар турган болдур, ол бөгүчү фронтуга бараан болдурган турган.

Совет дайымыларын эрес маадырлымын, оларнын көргөн чок болган бердигенин дугайы СЭКП-ның корреспонденттеринин белеткени даразында материаллар чугаалап турар.

«Аныкчылары болган тара- мыны болза хей нуруузуна олар боттарынын Совет эрге-чагырганын — ажиыч човангыч эрге-чагырганын камгалап турар- дыр бис, тивелгелде оларга бол- ган оларнын тур-дарынын културалык чагай бүтү күтүлгөн, кижизилгөн ажиычтын бүтүл- гөндө чогадылганын ажиыдан болуп арганы берип турар мындыг херекти камгалап турар-дыр бис дөшүн болд, көргөн улауыт ка- жан-лаа тивел хоржоо».

В. И. ЛЕНИН.

Ада-чуртун Уагу дайымын — төөгүнү кажан-лаа бол билеп чө- раалы бүтүлө дайымын чы- дарында совет тургузу ола дош- кун шыгалдага таварышкан. Совет улауыт оң дайына тивелгени болза социалисттик интиселдеги бурунгаар хөгжүдөсүн доктаа- дыр мындыг күш дөшөгө чок дөшүн бадытаан.

(СЭКП-нин Программасындан).

ТИИЛЕГЕ ТУГУ БЕРЛИННИҢ КЫРЫНДА

Берлин адылган! Дөдө кол во- маандыктын Кызыл Шериг- инин болган Шериг-Далай Флоду- нуң шериглерине дугаалаан совет чөсөккит кайгычыл уагу тивелгелде чараан.

Кургуленин уагуларын, улауларын кырын хамсынын планнарын ажиы ажиыдан кымын тургалы, бүтү кижизилгөн төлөткөн, дөшөгөн културалык олуңуң кымын оң үшүп турган Берлинни тивелгелде Кызыл Шериг аман. Кызыл Шериг бол- за, болуптун чагай хулаагезини күтүлгөн, төөгүнү шийтелин удурген. Төөгүнү дугуң дөшөгөн, дөшөгөн ортакы үжө эгизинге абадар, анда болуптун хамсы диктатуралык, болуптун кулдалыгы «ола бөтү- чуртуну», болуптун араатынги националгич идеологиянын ал- бадам дөшөр болд турган Бер- лин — ол фашизм болза ан фа- шиизм кулдуучуларында өөлүгү тыншыктыгынын, фашисттиг чылан эң өөлүгү сирозоккыны- биле дурул чыдар-дыр...»

(1945 чылдын май 3-тө үгөн «Правда» газетасы).

КАЖАН КУШ НЕМЕЖИП ТУРДА...

Мен бодумун хей салык дайынчы ужудууш- кунуларымдын бирөөнү салга бергенде, амыр- лардын шийтирлерин үзөлдө болган күш менде уртугуч төлөлдөн көрө. Калдык-бир-ле секунда иштинде болган оң. Хөвөрт болган оң үдө, кижини ишкан эвес күш көстүп көр чөтү чоракан. Меню маймыл таварышта болган.

1943 чыл, март. Чамык а нежээ-соок, бүргөт болган булуттарын. Дөшөгө чырын бажылаа олурун бис. Оң чырыктан камгалаан мык кыл- дыган, бажы дөшөгө Ленинградтан мрак эвеле, Наревск мугулдурга турган. Бо талаам бисе адырга мык таварышканы ол.

Көксөңдө мен соолаа, ужудуучуларам бар кижизилгөн бирөөнү салга бергенде, окжидеринге ак кылдыртып арыткан, кыска түлөлдөн өлгөн ак моголдуруктар илан ап олтурганнар. Моогу-айгыт кайтыла а биргезинде—башларду тооуга шарар устурган, а дөрт кижиз далай ойлан олтурганнар. Чыгыс өсө-биле чугаалаарга, шуту-лаа бир чүтө кылган, анык чок кижиз чок болган. Илчавымын калчар: шутуу-лаа анык, хей дөш өрлөр болгай. Чыгыс составын хамкыпкылады даштамышкан чорун турган чөтө. Мен бодумун мык номун—Шолохотун «Ожюм Дону» номун олурдуу—дайы дугайы, араатынган фашизмдин бистин улаууу- чыга чедирин оң хамкыч үтүлгөлдөргө ажиыдан дугайы бекит утуу калыпкан, номун олтурганмын ол. Бистин кара-кыч илеткейлигине ак мөң- дүрүктөрүн ам-лаа той катан алет дугайы, көр хонюч чок дайымын бистин бүтү совет улау шуут чылаа шаллаан чөтө, бис ужудууш- куну арамында чөсө солун номнарын номчуруу- стун дугайы база болуп олтурган мен.

Бодалымын телефон койганга үшө кирипти. Ужар чүтү болуптуу командир Евгений Нико- лович Преоображенскийн үшү телефонда дыйналы-дыр. «Шутилар дүргө кеттиген, ав- тобус майнары деп, ол дүргө чок, тодаргай чугаала-дыр. «Шекпээр, автобуске майнары- артык оес түрбө—дайымын тыншыкче дайы- ныч ужудуушкуну болур.

Аэродром «Кудуртуктары» шырын арамытте кичир иткелен жан самолёттарынын кара-кара тө- лөгөлдө чок. Дөшөлдөр оожум. Техниктиг состав чөт бажынырады даштааны чыдар: шак-үшө үнө- лөт. Ишдыг дүңгөнө кол халас өрттөрбөс, дайы- ныч ужудуушкуну мязылаа кымыр дөшөгөн бис- тич оолдар билар.

«Аныкчылары болган тара- мыны болза хей нуруузуна олар боттарынын Совет эрге-чагырганын — ажиыч човангыч эрге-чагырганын камгалап турар- дыр бис, тивелгелде оларга бол- ган оларнын тур-дарынын културалык чагай бүтү күтүлгөн, кижизилгөн ажиычтын бүтүл- гөндө чогадылганын ажиыдан болуп арганы берип турар мындыг херекти камгалап турар-дыр бис дөшүн болд, көргөн улауыт ка- жан-лаа тивел хоржоо».

В. И. ЛЕНИН.

Ада-чуртун Уагу дайымын — төөгүнү кажан-лаа бол билеп чө- раалы бүтүлө дайымын чы- дарында совет тургузу ола дош- кун шыгалдага таварышкан. Совет улауыт оң дайына тивелгени болза социалисттик интиселдеги бурунгаар хөгжүдөсүн доктаа- дыр мындыг күш дөшөгө чок дөшүн бадытаан.

(СЭКП-нин Программасындан).

«Аныкчылары болган тара- мыны болза хей нуруузуна олар боттарынын Совет эрге-чагырганын — ажиыч човангыч эрге-чагырганын камгалап турар- дыр бис, тивелгелде оларга бол- ган оларнын тур-дарынын културалык чагай бүтү күтүлгөн, кижизилгөн ажиычтын бүтүл- гөндө чогадылганын ажиыдан болуп арганы берип турар мындыг херекти камгалап турар-дыр бис дөшүн болд, көргөн улауыт ка- жан-лаа тивел хоржоо».

В. И. ЛЕНИН.

Ада-чуртун Уагу дайымын — төөгүнү кажан-лаа бол билеп чө- раалы бүтүлө дайымын чы- дарында совет тургузу ола дош- кун шыгалдага таварышкан. Совет улауыт оң дайына тивелгени болза социалисттик интиселдеги бурунгаар хөгжүдөсүн доктаа- дыр мындыг күш дөшөгө чок дөшүн бадытаан.

(СЭКП-нин Программасындан).

«Аныкчылары болган тара- мыны болза хей нуруузуна олар боттарынын Совет эрге-чагырганын — ажиыч човангыч эрге-чагырганын камгалап турар- дыр бис, тивелгелде оларга бол- ган оларнын тур-дарынын културалык чагай бүтү күтүлгөн, кижизилгөн ажиычтын бүтүл- гөндө чогадылганын ажиыдан болуп арганы берип турар мындыг херекти камгалап турар-дыр бис дөшүн болд, көргөн улауыт ка- жан-лаа тивел хоржоо».

В. И. ЛЕНИН.

Ада-чуртун Уагу дайымын — төөгүнү кажан-лаа бол билеп чө- раалы бүтүлө дайымын чы- дарында совет тургузу ола дош- кун шыгалдага таварышкан. Совет улауыт оң дайына тивелгени болза социалисттик интиселдеги бурунгаар хөгжүдөсүн доктаа- дыр мындыг күш дөшөгө чок дөшүн бадытаан.

(СЭКП-нин Программасындан).

ТИИЛЕГЕ ТУГУ БЕРЛИННИҢ КЫРЫНДА

Берлин адылган! Дөдө кол во- маандыктын Кызыл Шериг- инин болган Шериг-Далай Флоду- нуң шериглерине дугаалаан совет чөсөккит кайгычыл уагу тивелгелде чараан.

Кургуленин уагуларын, улауларын кырын хамсынын планнарын ажиы ажиыдан кымын тургалы, бүтү кижизилгөн төлөткөн, дөшөгөн културалык олуңуң кымын оң үшүп турган Берлинни тивелгелде Кызыл Шериг аман. Кызыл Шериг бол- за, болуптун чагай хулаагезини күтүлгөн, төөгүнү шийтелин удурген. Төөгүнү дугуң дөшөгөн, дөшөгөн ортакы үжө эгизинге абадар, анда болуптун хамсы диктатуралык, болуптун кулдалыгы «ола бөтү- чуртуну», болуптун араатынги националгич идеологиянын ал- бадам дөшөр болд турган Бер- лин — ол фашизм болза ан фа- шиизм кулдуучуларында өөлүгү тыншыктыгынын, фашисттиг чылан эң өөлүгү сирозоккыны- биле дурул чыдар-дыр...»

(1945 чылдын май 3-тө үгөн «Правда» газетасы).

ТИИЛЕГЕ ТУГУ БЕРЛИННИҢ КЫРЫНДА

Берлин адылган! Дөдө кол во- маандыктын Кызыл Шериг- инин болган Шериг-Далай Флоду- нуң шериглерине дугаалаан совет чөсөккит кайгычыл уагу тивелгелде чараан.

Кургуленин уагуларын, улауларын кырын хамсынын планнарын ажиы ажиыдан кымын тургалы, бүтү кижизилгөн төлөткөн, дөшөгөн културалык олуңуң кымын оң үшүп турган Берлинни тивелгелде Кызыл Шериг аман. Кызыл Шериг бол- за, болуптун чагай хулаагезини күтүлгөн, төөгүнү шийтелин удурген. Төөгүнү дугуң дөшөгөн, дөшөгөн ортакы үжө эгизинге абадар, анда болуптун хамсы диктатуралык, болуптун кулдалыгы «ола бөтү- чуртуну», болуптун араатынги националгич идеологиянын ал- бадам дөшөр болд турган Бер- лин — ол фашизм болза ан фа- шиизм кулдуучуларында өөлүгү тыншыктыгынын, фашисттиг чылан эң өөлүгү сирозоккыны- биле дурул чыдар-дыр...»

(1945 чылдын май 3-тө үгөн «Правда» газетасы).

1967 ч. Май 7.

ШЫН 2-ГИ АРЫН

«Аныкчылары болган тара- мыны болза хей нуруузуна олар боттарынын Совет эрге-чагырганын — ажиыч човангыч эрге-чагырганын камгалап турар- дыр бис, тивелгелде оларга бол- ган оларнын тур-дарынын културалык чагай бүтү күтүлгөн, кижизилгөн ажиычтын бүтүл- гөндө чогадылганын ажиыдан болуп арганы берип турар мындыг херекти камгалап турар-дыр бис дөшүн болд, көргөн улауыт ка- жан-лаа тивел хоржоо».

В. И. ЛЕНИН.

Ада-чуртун Уагу дайымын — төөгүнү кажан-лаа бол билеп чө- раалы бүтүлө дайымын чы- дарында совет тургузу ола дош- кун шыгалдага таварышкан. Совет улауыт оң дайына тивелгени болза социалисттик интиселдеги бурунгаар хөгжүдөсүн доктаа- дыр мындыг күш дөшөгө чок дөшүн бадытаан.

(СЭКП-нин Программасындан).

«Аныкчылары болган тара- мыны болза хей нуруузуна олар боттарынын Совет эрге-чагырганын — ажиыч човангыч эрге-чагырганын камгалап турар- дыр бис, тивелгелде оларга бол- ган оларнын тур-дарынын културалык чагай бүтү күтүлгөн, кижизилгөн ажиычтын бүтүл- гөндө чогадылганын ажиыдан болуп арганы берип турар мындыг херекти камгалап турар-дыр бис дөшүн болд, көргөн улауыт ка- жан-лаа тивел хоржоо».

В. И. ЛЕНИН.

Ада-чуртун Уагу дайымын — төөгүнү кажан-лаа бол билеп чө- раалы бүтүлө дайымын чы- дарында совет тургузу ола дош- кун шыгалдага таварышкан. Совет улауыт оң дайына тивелгени болза социалисттик интиселдеги бурунгаар хөгжүдөсүн доктаа- дыр мындыг күш дөшөгө чок дөшүн бадытаан.

(СЭКП-нин Программасындан).

«Аныкчылары болган тара- мыны болза хей нуруузуна олар боттарынын Совет эрге-чагырганын — ажиыч човангыч эрге-чагырганын камгалап турар- дыр бис, тивелгелде оларга бол- ган оларнын тур-дарынын културалык чагай бүтү күтүлгөн, кижизилгөн ажиычтын бүтүл- гөндө чогадылганын ажиыдан болуп арганы берип турар мындыг херекти камгалап турар-дыр бис дөшүн болд, көргөн улауыт ка- жан-лаа тивел хоржоо».

В. И. ЛЕНИН.

Ада-чуртун Уагу дайымын — төөгүнү кажан-лаа бол билеп чө- раалы бүтүлө дайымын чы- дарында совет тургузу ола дош- кун шыгалдага таварышкан. Совет улауыт оң дайына тивелгени болза социалисттик интиселдеги бурунгаар хөгжүдөсүн доктаа- дыр мындыг күш дөшөгө чок дөшүн бадытаан.

(СЭКП-нин Программасындан).

ТИИЛЕГЕ ТУГУ БЕРЛИННИҢ КЫРЫНДА

Берлин адылган! Дөдө кол во- маандыктын Кызыл Шериг- инин болган Шериг-Далай Флоду- нуң шериглерине дугаалаан совет чөсөккит кайгычыл уагу тивелгелде чараан.

Кургуленин уагуларын, улауларын кырын хамсынын планнарын ажиы ажиыдан кымын тургалы, бүтү кижизилгөн төлөткөн, дөшөгөн културалык олуңуң кымын оң үшүп турган Берлинни тивелгелде Кызыл Шериг аман. Кызыл Шериг бол- за, болуптун чагай хулаагезини күтүлгөн, төөгүнү шийтелин удурген. Төөгүнү дугуң дөшөгөн, дөшөгөн ортакы үжө эгизинге абадар, анда болуптун хамсы диктатуралык, болуптун кулдалыгы «ола бөтү- чуртуну», болуптун араатынги националгич идеологиянын ал- бадам дөшөр болд турган Бер- лин — ол фашизм болза ан фа- шиизм кулдуучуларында өөлүгү тыншыктыгынын, фашисттиг чылан эң өөлүгү сирозоккыны- биле дурул чыдар-дыр...»

(1945 чылдын май 3-тө үгөн «Правда» газетасы).

ТИИЛЕГЕ ТУГУ БЕРЛИННИҢ КЫРЫНДА

Берлин адылган! Дөдө кол во- маандыктын Кызыл Шериг- инин болган Шериг-Далай Флоду- нуң шериглерине дугаалаан совет чөсөккит кайгычыл уагу тивелгелде чараан.

Кургуленин уагуларын, улауларын кырын хамсынын планнарын ажиы ажиыдан кымын тургалы, бүтү кижизилгөн төлөткөн, дөшөгөн културалык олуңуң кымын оң үшүп турган Берлинни тивелгелде Кызыл Шериг аман. Кызыл Шериг бол- за, болуптун чагай хулаагезини күтүлгөн, төөгүнү шийтелин удурген. Төөгүнү дугуң дөшөгөн, дөшөгөн ортакы үжө эгизинге абадар, анда болуптун хамсы диктатуралык, болуптун кулдалыгы «ола бөтү- чуртуну», болуптун араатынги националгич идеологиянын ал- бадам дөшөр болд турган Бер- лин — ол фашизм болза ан фа- шиизм кулдуучуларында өөлүгү тыншыктыгынын, фашисттиг чылан эң өөлүгү сирозоккыны- биле дурул чыдар-дыр...»

(1945 чылдын май 3-тө үгөн «Правда» газетасы).

АКЫ-ДУНМАЛАР-БИЛЕ КАДЫ

Даарта—
Тиилелге хүнү

Орта балыгыны берген мен. Оон мени Кнесте эмилге черинче чорудупкан, аңа ийн ай болдум. Оон соонда, өөрүмден астыгып калгаш, еске шериг кезинге кирип, база тулчул чорупкан мен, бистиң кезинге орустар, узбектер, кыргызтар, грузиндер дэш, хай национал икчилер турган, араыста аажок найырадыл чоруп турдуусу.

Ол өйдө Тарнополь хоорайны хостаарында киришкен мен, ол тулчушунга база балыгыланган, эмилгеде айт ай чыттым. Оон үнгөн, база-ла бир шериг кезинге кирип ап, фашистерге удуу тулчул чорупкан мен. Ынчангаш, Варшава, Праганы хостаарында кириштим. Берлинге 15 ми хире четпез чорувуста дайын бистиң тиилелгис-биле доозулган. Төрсөн партиязыс, Совет чазавыс дайынга эрес-мадырлык тулчул чораванары демдегел тургаш, мени база Ада-чурт дайын орденини ийги чегези-биле шаңнаан. Берлинни, Варшаваны, Праганы хостаны дэш медалдары база алгылаан мен.

Дайын соөлүне Совет Армияны даштымыга турган шериг кезинге элзэн ур турган мен, аңа маевурлар болган еске-даа чүүдөр кылып, тулчул чоруп турган бис.

Тывага чымып келгаш, тайбың куш-амилче шымып кириштим. Амгы үдө Таңды районун «Коммунизминин хереги» колхозта хойжулап турар мен.

Мээң бо хүнерде кал сорулган — Улуг Октябрьиниң 50 чыл ою-биле холбаштыр алган социалист хүлээлгелериниң чүгө доозу эвес, харын амыр куусадар дэш бүгү күшү салып амылдаарым ол болур.

Оюн СЕДИП-ООЛ,
Аду-турттуу Улуг дайынын икчилерин.

Чурукта — Оюн Садип-оол-дур, Ч. Янчат ону тырттырган.

Бистиң Тываның эки-турачылары гитларни эмилчилерге удуу тулчуу-биле чорупкан, баштай Москвадан мран эвес Көвөр хоорайга үш ай өведилге кылган бис. Оон соонда фронтуме чорупкан, Ровно хоорайның чоогунга бир дугаар тулчушунга кирдиквис.

ХҮНДҮКЕЛДИГ ХАМААТЫ

РАССКАЗ

ЧАЙНЫҢ башкы айы — июньтун эгезинде мран район үшөр апарган мен. Бодунуң амы-тууде чорук кылып эвес, а республиканың малталып атууга аам. Ынчан кезде дүк кыргыздым ийги тулчул чоруп турган болган кадарга хойлардан хой дүк кыргыз кадары кизи дугайында чеченчтик тулчул бижияр деп даамга алган мен. Ынды чорукта чоруп пат чачыккан болганда, чадап орап үрү боор ол-ла доран майнаам, эртен умар самолёт билеи сада сон алдым.

Даартамыда эртенгиңи оос шак турда АН-2 деп маркалы, сараа кылдыр будуп каан самолёт белен тур.

Ынчалар-даа радио бисти олурунче чалаас болду. Шак дөргө сымнайын эртин-ле тур. Адак сөөлүндө, чеже шыдажыр, бисти чүгө саадып турары чогуу кижилерде айтырдымыс.

Хоорайдан чаш урутул кизи келир. Бичин маанар—деп, кик көстөмүт кыс эзелде чугаладым.

Тос шак амын турда, ама-ла самолётче чааы берди. Достуңмий турган улуг болуу-биле барып, сонуга чорукту олурудуусу.

Мээң чүгө дүжүмдө бичин урут туткан амык хөргөжөн кизи олуру. Улуг-Хемчэн суу шыкш ап-көк карантарым, кырал чыңоо дүжүмүтү, бидирткен кылдыр будуп каан эрчилерим, пөйбөксимээр арылым ол хөргөжөн хойнууда уруун хире-хире болган-ла салгара кодурун, өрү олуртуп ап чору. Бакыңды дилыраш ак-сарыг дүктери уруунуң чыгылга дөргөжөргө, демгиң та кижилерини ол, та таалаары ол, холбат холдары-биле чаагың субайышпап, хурумдурун, алаачың улам чыгыртып каап олурду. А уруунуң

арып-шырайын көргө, алаачың шуут-эсе: башкың чыгыртыр кизи каап дүктери кап-ла мара, дүжүмү таңдап, арып калыксымаар, шырайы түрөп, карактары база кар-мара. «Ам артында кыдыл-кызыгаар районче ужудуу бар чыдар нешкелер-дир, бо уруунуң адам ты-лаа кизи-ле-дир ийги элде деп, иш-тэмде будуу үзө ишидип алдым. Бичин урут боду база улуг аажок ойнаар-кыстыг, нозин өтүнгөн иш-кан, оозун бодунче салгара тулчул, дугайты ана чал амымай чорупур кирделет. Дөргөвөс оу чаптан, чуга арып, колфеталар-даа берип чорудуусу.

Эзөң болганда бичин урут, амыкка шыгарыры ол ийгиңе, амы улугу шыг келчип, бе, нозиниң холду сымтаны араак удуу каады. Авазы уруунуң ойнаар-кызын хажымында курут салдып кыргызга салгаш, наран шийип алды.

Таразы чаа-ла чыңгыр ногаан кылдыр үнүп келген шөлдөрүн, чаш көк шыкшан шаттарын, кезек-кезек аргаларын кыры-биле ужуу ора-ора, самолёт адык соөлүндө тайга кырынга келди. Ам-даа эртен мениң харларым, сүүр-сүр чымырларым козагаларын ара-зы-биле кылдытып олурдуусу, уда-ваанда тайга таам көстүп келди. Арты ашык, район төвүнче утпал-кан соөлүндө, хат хадым-ла турар чорон, самолөдуусу чыгап эгез-ээрде, түрү-ле көрдүсү. Ынчалар-даа чер аразы чокушулап келген болган хөйү-биле эңгезде-ле, самолёт казылап, эйи бөдө. Дем чаа-ла пат олурган кижилер серген, катал-ла хараттылып эгездирген.

Самолөттө дүшкөн доран-ла райкомга бердик. Даргалар-биле чугалашкып, кайлаар барымыза, мурал-чы кадарымыга дүжүм болур мен деп

айтыртып эгездирдик. Дүк кыргыздыктын талазы-биле республикада төрөлдөп турар ол районда муралчылар-ла хөй, каймык кайдыр дээр боор. Ынчалар-даа район төвүндө дика мран «Чаа орук» колхозта амык-херек озаа эки деп били алган, амыар халтар деп бодоп алдым. Ийег, халтар-дир.

II. ЧУГААЛААРГА-ЛА амыр болгай. «Чаа орук» колхозче баар автобус эртен-не чоруп турган, а аажок болор чорумал машинага та-варышымыз, чогуу ол хире апарган кылдым. Ынчаларга чорумал машина дозари шыкшан чооваалың үзөк бо-дур, улуг чыгыртыр болбас деп чудаар мен. Чыгыт хире эрте турда, чөдөр чер мран болганда, ам боду чадагалаш олуртурганга, сагыш-даа саарын-ла алаар чорду, аш-чөмдө амдаа чок дөри-биле дөмөй-ле.

Кудумчу бедиринге бир шак хире турду-турду, херек бүтпөс-тир эвескиң дөң, кызылтан өскөң, «Чаа орук» колхозто чоруткан кол оруктуң хажымында харуу-дүй-дөргөңи барып, сөгит бажында аич-тег олурду алдым. Хүңнүң изи-ндаа кончут, маңаык машиналар-даа көзүлөс. Плащ тонум дөргөңө, ойталан чымып алган, дөргөңө кайтап, амы-бүрү чүүдөр бодон чыда, удумурап каап-тыр мен.

Ынчаларык чүрөк амыс одау-ла чыгып боор он, хен-хенерте тура халып көп-тир мен. Эмилге чөргө-рлик хөйү-биле эңгезде, улуска «Чаа орук» колхозто чоруткан кол орукта хажымында орук-биле бо-ла будуу кулбуртуп бар чор. Бор-тум чыгышпап, алгыры-кышыны, чыгыр чөткө дөг маңаыттарымыга, машина доктаай берди. Ча-мыга чөдө бергеш, тыным амы-май чорумда-ла:

— «Чаа орук» баар база дүргө-дөдөр че—деп, колаачы мындыг.

Дөдөр маңааң, тонуму колдуу-тапкан, шоккушуушап кезринге, чөдөрүң кузотун соода элени амылдап, мени кырыпкан, кагаз так халп кагды. Чыңгек салдып жыгалша олурду четтикчелек чорум-да-ла, машина салып кыды болду. Оон-моон сирбетенеп, опентир олурду алган, догандыр көргөлдөм. Он кизи чыгыл олурдуку дөг машинаың иштине ийн-ле кизи болдуусу. Кожам, бежен хар ажа берген хире кизи, он хөдү-биле са-дайла бектенип бижыгыланган, со-лагай холу-биле бургураан таакмы-тын тутулап, чал чок олур.

Амыр-мөлдөвөс айтырдым, та-пышшаымыска чалымайын, арамыс-та чугаламы бердик. «Чаа орук» колхозтун кезигиңу Кызыл-оол деп кизи болду. Сөгүлэр дэң сөстөрүн айлап-чыкаап орган иштин, үр-ле бодом-бодомун, оюмун, магады-лаады чугалаар кизи болган.

— Колхозтун эгезинде баар-ле бажыдан келген кизи мен. Сууга эң баштайгы бажыңын таваан сажыланган мен дөдөр даан. Ам артын дөргөлөр — нозинек, таага болган сөгүл-сөлдөй чаап тур мен дүжүм. Кызыл кырып дэш бар чыккан кизи мен, райондан дөдөр эеп орамыр бо-дур.

— Чорук айлашпайн барган-дир аа?—деп айтырдымың, таакмызын соруп, эрчилер-биле хуауурун шыкшан болду. Оон менче дөрт көргө-гөң:

— Харын мырнай айлашпач дөдөр даан — диди.
— Мен оок чугалаан билбейн берген мен, кылдым бар чыгыт дээр, тер ара эеп келдим дээр, ол хире-аңда чоруту айлашпай дээр — кай-дай кизи боор деп бодоп ол мен. Ашак мээң амын тыпшай орамын билин-ле каан боор он, чугалап эгездир:

(Тончүзү 4-кү армыда).

КЫЗЫЛДЫҢ КИСЛОРОДУ

Бистиң республиканың үлет-турт, туугалары калбарып, хай-нымыкынын амылдар чоруп турган үдө — беш чылдың план-ды даалгаларын амылдарга бот-тандыр дэш демисел кизиң-тү-лүк турда, Кызылга «Тыва тууга» трезиниң дузалал будуруңгелери-ниң комбинация бир чутула-чөк — кислород станциязы ажы-галла кирген. Оң продукциямы оң чугула чүү болур. Мурунда кислородту мрак-узак Саан ар-тындан сөөртүп акеп, улуг өрт-тек-үпө-биле тып ап турган. Ын-чангаш ук станцияны ажыгалла киргени — республикага улуг ужуу-дуалыг болган.

Чаз коллективтин четчелешки-ниниң соонда аңа хайнымыкы-нын амыл-даа эгездиң. Станция-нык компрессор дүң-хүн дүргү-зүндө соксаал чок амылдар бол-ган 50000 кубометр кислородту белектеп, тусай демир баллоны-га салаалар ужураат. Амык будуруңге чери амыл-нише сөрү-ктүг, билиге хандыкшылдыг аны-ктарына тургустунган. Ынчангаш олар варын техникамы кыска хуусааны дүргүндө шигээдип ап шыдапканар.

Кызылдың кислород станция-зынга баштай ажылап кирген

мергежилди кижилерниң бирөөзү мичан Иван Затулин турган. Ол баштай бөдүүн амылчыдан эгез-лөш, удаваанда нарын машина-техниканы башкаар машинист бо-лу берген. Ам ол эзелче начальни-генде ажылап, хүн нормазын будун чартык катал амыр күүсе-динче коллективин мобилизас-тап шыдаан.

Кислород станциязынң на-чальниги Леонид Петрович Мар-тинов амыл-херек дугайын:

— Амгы үдө бистиң продук-циямыс Кызылдың туугалары-нда аңгыда чугула тууга «Тыва кобальт тууга» эргелди. «Тыва кобальт» комбинат, «Сибирь сап-техмонтаж» болган еске-даа чер-лер ап турар. Ол шыкшан ме-дицина кемчелеринге ажылаары-биле Тываның аптека эргелди ба-га хөй чыгырлары кирип, чүс-чүс кубометр арыг кислородту хүнүңү чымып ап турар.

А бо чылдан эгезлөш бистиң станция чыл дүргүзүндө 60000 кубометр кислородту хөй тууга-ларга, үлеттүр будуруңге чөдө-ринге бөр деп соруга салган. Ынчангаш станцияда амылды сок-саал чөккө амылдар кылдыр ор-ганизаастаан. Шүптү дөрт эзелче-

биле ажылап турар. Бир эзелче-нин нормазы 1500 кубометр ки-слород. Бо чылдың бири кварта-лынчың планың даалгашы мракта амыр күүсеттинген. Эзелчелер начальниктери Батулин, Бушма-ков, Горелов болган. Андросова олар амылды шын организаастап, бедик көргүзүлгени чөдип ап ту-рарлар.

Станцияның амылчынарынң ортузуна коммунист күш-ажылды шалыччы деп ап дэш демисел калбарган. Будуруңгениң хоочун амылдакчылары Горелов, Андросова, Солозов, Затулин, Бушмаков болган ескелер-даа ботта-рынын хөргөжинде коммунист күш-ажылын шалыччы деп демектерин чайынаандыр кадап алган, ажылап турарлар.

— Бистер боттарымыстың хүн-дүдүт адымысты херек кырынга бадтыктаар дэш кызымаккай ажылап турар бис. Бир эвес чам-дык чөптөстөр эвес база оон-даа артын хөй продукцияны берип, планымысты будун чартык катал амыр күүседин болор бис. Кол-ла четпейн турар чүү болза балло-нарын хынаар тусай хөргөжинде чок болуп турары. Оон харазы-биле хуусааы эртен баллоны-ны ажыгаллап үндүргөш, анаа тургузар ужурга таваржып ту-

рар бис — деп, кислородту буду-руңгелерге үндүрүп бөр ажылды харылап турар эш Борозова та-ймырдыгы: — Чагыс Хову-Аксыче бенин хүнүң-не 1500 кубометр кислородту чүдүрүп чорудуп турар. Бир эвес баллоныр бар болза, оон-даа хөйү садып ап болурун оон көлгөн эштер ба-дыккап турарлар.

Кислород станциязынң на-чальниги ш Мартиновтан Кызыл туку эскерин каап айтырары-мыска: — «Тыва тууга» трезиниң ду-залал будуруңгелер чөктөрүнүн аразына шилчир Кызыл туу-тур ийин. Мону чаала алгавыстан бөр ам май 1-де бир чыл болду. Мөөн сонгаар-даа ону салбас дэш орадалжыр бис — диди.

Станцияның кислород доздуру-чуды, аппаратчытери, маши-нистер болган еске-даа амыл-дакчылары Совет эрге-чагырганы бөжөк чымып бүгү совет кизи-лер-биле бир дөмөй күш-ажылың чөдипкиңнер-биле үткүр дэш боттарынга бедиткен социалист хүлээлгени алгавар. Оларын кол-колуң сонугурадымга мындыг:

Кислород будурун планда көрдүнгөңнел 12,5 хуу көүлө-дир; 1967 чылдың он айларынын

планын октябрь 20-ге чөдөр, а будун чылдың — декабрь он беш-те дозуу-биле күүседин; 1 кубометр кислородту бөт-үнези 6 көпөккө чыгырды болган күш-ажылдың будуруңгүдүн 0,75 хуу улгарттыр.

Оң-биле калды коллективти кезигүңгери амыл үнеңде бот-тарында үргүлү дузалашы, ча-гызы шүптүзү, шүптүзү—чагы-зы дэш ажылаарын шиттирел алгавар. Кизи бүрүзү хуула амылдарында үлөгер-чиззэн бар-гузуп, билиң-мергежилди докта-мал бедидип, культурудуг амыт-ныдымын шын организаастарын база кол чүлө деп көрүп турар.

— Коммунистг өзү-биле өг-бүлөгө чуртап, ескелерге үлөгер боор шыдаас болза, будуруңгеге эки түндөйчү база чөдип ап шы-даас — деп, машинист Фаина Петровна Шумилкина чугалап турар.

«Тыва тууга» трезиниң дуза-ла будуруңгелер комбинацияны кислород станциязынң коллек-тивни бүгү улустун байырлары — Улуг Октябрьде бежен чык ийи-лейинге улуг чөдипкиңнер-биле ужуражыр дөргөңнө буаыр бер-дир.

С. ОЮН.

Ийи орук

(Фельетон орнуңа)

Сайтыңдың хөвү туралаанга меха-низаторлар кезең адымын доозу-кан, амыттың төмөңнө, амыр-ды-гыңче кирип турганнар, а тракто-рист Укей Хая биле оң принцип-циги Руслан Дөвүттү салаазы-биле ийин апарган. Оларның аразы-га мындыг чугаа болган:

— Арай-ла чөптөдө, калчарып? — Менэе база ийн.
— Самагалдайын дөжүрлө мате-риал ажылап тур боор, че бис бе?

— Курур «МТЗ-50» турда чүү деп, ийн-ле бажың!
Ол чугааның соөлүндө аныктер тракторга одурулаш, чорунга-ла бергенер. Тракторун шылаар-ла дүргөң-биле чоруп орманар.

Укей Хая мында дэп:
— Кара-ла бо, чоп орук ийн боор көстүр чүвө боор?
— Мен башкарып көрөй бе?
— Хоржок, тракторист мен-ле бол-гай мен.

Өнүктөр Ужарыл-Хем көвүртүң-ге чөдип орманар. Укей Хая көр-гөң, мурунда ийн орук, оң мында ийн көвүртүп чыккан. Эзел-ле хе-рек: ийн оруктун, ийн көвүртүң-ге та каймык шы, та каймык меге

чүвө? «Хуу-салым билгел ашы» дөң болганга талазында орукче тракторду чыгып чыга каалаң. Өнүктөр бир-ле билең, кезиге, трактор кабынамын иштине кы-лду баштаан бергилээң чыдар мун-ду болганнар.

Оон чүү боор, арай боорда каби-нада ушунтуу алган, сүмөлөкчөнөр. — Калчарып че?
— Калчар боор, тонна-тона дөң-анил ар ара демирин канчан кан-чаар бис. Дөдөр бо-ла.

Өнүктөр авария дугайын кымы-да чугалаваан дөдө-даа, дөмөй-ле туттурганнар.

Часкы төрөлгө амылдап турган тракторун кабиназы болган фара-лары база еске-даа чугула чүдүл-дөр сандан уаган. Бир чугула амыч чөптөк казытыпкан.

Кызылдың мурунда орук ийн боор-ла болгай бирөөзү шымын, а бир-ди — кем-буртуңун. Шымы күштүг, шынар амылгы. Шымын орук-биле чораван кизи ажырас, күзөңнө чөдөр, а бо үстүңде ийн аныктер өске оруктап чораш, будулганнар.

«Чоураа» колхозтун баштаар чөдөр болган мыда партия органи-зация хөвү турлаан кичөөңиңиң төнөгө тургузуп, аңаа культу-рас массалыг амылды бедит дөң-өлө кадыртып чоруткан болза, меха-низаторларың мурунга чагыс-го шымын орук турар ийн.

С. ПИРОВОВ.

ЯНЗЫ-БҮРҮ ЧҮРТТАРДАН МЕДЭЭЛЕР

Берлинге байырлыг хурал

БЕРЛИН. Фашиндег немец улусту хостазынын 22 чылды холбаштыр Герман Демократтыг Республикасы Министрлер Чө-пулузынң Демократтыг Германияның Национал фронтунуң Национал Чөвүлөңиң болган Герман-Совет найыралдык иштө-лөшүн Топ баштаар чериниң ба-байырлыг хуралы Берлинге болган.

ГСАП ТК-ның Политбюроу-нүд кезигүңгө кавидлап Георг Эвальд ол хуралга илеткел кыл-ган, ГДР-ниң болган Совет Эв-лелиниң аразында амы-дунма найыралдык база калы ажыла-дылганы үнөсүнө болза СЭП-ниң болган ГСАП-нын ийги-чөсч сорулгалары — социализм

болган коммунизм тургузушу-ну, бүгү дөргөңгө тайбыңды хан-дырлар дэш ийги демисел бөдүүн турар деп оонаал — демдегелди. Улуг Октябрьниң юбилейиң чы-лында ГДР-ге социализми бүрүн тургузарынын оруу-биле чагы-лаш чок чоруп, ССРЭ-биле бол-ган социалистг еске-даа чурт-тар-биле эвөлөгө дайын турар бис деп, Г. Эвальд чугалаан.

Америк империалистерниң Вьетнама агрессияны сонсады-рың илеткелче түнөүлөңдө негеп, Грецияда монархо-фашистг дик-татурага болган демократтыг күштеринг ийен-сүрүп турары-на шиттирелгел удураанышкы-ныа плергелээң.

Финляндияның Компартиязынын ТК-ның пленуму

ХЕЛЬСИНКИ. (СЭТА). Финля-ндияның Коммунистг партиязы-ның Топ Комитетиниң пленуму ийн хүн үргүдүзүлөш. Бөдүвүн ажыдып дооскан. ФКП-ниң чпа-дык секретари Вилле Пессиниң аңаа кылган илеткелен өзүлөр шиттирлерге пленум Карлово Барыга конференцияны кар-

жиңчилери — Европаның комму-нистг болган амылчы партия-ларының «Европага тайбың бол-ган амыл чок чорук дэш» деп Меделгелин, а ол шыкшан вьетнам улусту дөткериң-биле үндүргөн Кыйгырың болган Грецияда шериг эргилдешин дугайында Меделгелин чүдүдүгүңү көргөн.

Өжээн негеп алыр деп чүвө ол-дур!

ХАНОЙ. Ол сөстөрүн Ханойгун чөк казымыга май бөште хөй чөдөрө дидиал болур турган. Ол хүн Ханой кырынга дүжү аттырган америк ужудукчулары тудуу азырынга оон-он кижилер: ажыкчынар, милиционерлер, солдаттар, олочен уруглар кириш-кен. Дүжү аттырган америк самолёттарың ужудукчулары ол-ла доран туткулан алган деп, Ханой радиоу халдашкын соонда бү-дүн чартык шак болганда-ла дындашкан.

Ханойда дөдөгөй кулувиңе уладыр чоруткан кудумчуларга килениң үнөр май адыңны эртенде чагыламын турган. Турган америк ужудукчулары ол кудумчуларын тавартып парала-га конференцияныч апар чыккан. «Бистиң чуртувуска амыла-ны келген америк агрессорларың чүдөк-бүжүр алтырышымын маргыш чок буауредилгезин дөдөгөйиң ийиз-бүрү чурт-тарының журналистер боттарыңдык карактары-биле көргөн тура-ры күзөй-дир бисе деп, Ханойну шериг командьламынң тө-дөдөкчизин Ву Куанг Дао меделгезиң.

СЭТА-ның болгаш информация агентилелдериниң дыңнадыгларындан

Байыр чөдөр ийишкени

СОФИЯ. (СЭТА). Болгар-совет найыралдык Бүгү-улусту комите-ди болган болгар журналистерниң Эвители совет парлаганың Хү-нүңге тураснаал болдурган байырлыг хуралды эртерген. Найыс-лал солундарының болган журналдарынын, БТА агентилелдин, ра-дионуң болган телевидениниң амылдакчылары, болгар-совет найы-ралдык хоорай комитетиниң активчилери, культураның амылдан-чылары хуралга киришкен.

Хуралдың киримчилери ССРЭ-ниң журналистер Эвителиңге байырлыг телеграмманы чоруткан.

Партия конференциязы

БРАЗЗАВИЛЬ. Конговуң (Кил-паса) революцияның улусту пимчөөрүн партиязынын чаа болган бири конференциязы партиянын удурун организа-рының структуразынын болган эрге-хүлээлгелерин дугайында шиттирлин хуула алган. Кынша-са радионуң дыңнаканын өзү-гаар алырга, ол конференция революцияның улусту пимчөөрүн партиязынын дэди органы пар-тияның съездин болур деп док-тааткан. Партияның Политбю-роу партияның политикаг плат-

формазын болган утпавышыкы-ны амылдап кылдыр, съездин шиттирлерин амылдарга бот-тандыр, а ол иштин устаты күүсөдир болган партияны са-гыла-хууруму сагырың кайта-раар чүдөүлгелди. Хүн бүрүңү амыл-хөргөңнө партияны улус-ком башкарып чорудар.

Партиянын Политбюроу ук партияны үндөөлөкчизин болган национал даргазы Жоаф Моуту баштаар. Политбюрода Конговуң амыг чазаның сес министрлери кирип турар.

Канада, «Экспо-67» дээр бүгү делегей дөлөгөгөзи апрель 28-те Монреальда аштыткан. Чу-ЮПИ-СЭТА-ның фотоу.

Партбилеттерни солуур

ВАРШАВА. Партияның кезигүңгө билеттерин солуур деп турары-биле хол-баштыр Польшаның Кат-тышкан амылчы партиязы-ның воеводеволар коми-теттеринг чөвүлө хуралы Польшаның Каттышкан амылчы партиязының Топ Комитетинге болган.

ПАП агентилелдиң коррес-пондентизиниң дыңнаканын өзү-гаар алырга, ПКАП кез-игүңгө амыг күштүг болуп турар билеттериниң хуусаазы удаас доостур. Чаа партбилеттерни 1967 чылдың ноябрь болган де-кабрьда байырлыг хура-лдагы тыпыср.

КЫЙГЫРЫҢЫН ТЕКТИЗИН ТАРАДЫП БЕРГЕН

НЬЮ-ЙОРК. (СЭТА). ССРЭ-ниң КНО-да доктаамал төдөөлөкчизин чө-дөр Карлово Варыга конфе-ренцияны каржичилери комму-нистг болган амылчы парти-зының вьетнам улустун мадыр-лыг демисел дөдөгөңи Кыйгы-рымың тектизин КНО-га тара-дып берген.

